25/12/2022

Το μήνυμα των Χριστουγέννων στον Άδη

/ Πνευματικά Αποσπάσματα

Ενώ κατά την εορτή του Πάσχα, η σχέση επιγείων και καταχθονίων είναι προφανής και διαρκής, η αντίστοιχη σχέση κατά την εορτή των Χριστουγέννων είναι σπάνια. Η πιο χαρακτηριστική περίπτωση ανήκει στον Ρωμανό τον Μελωδό.

Κατά τον συναξαριστή, τα Χριστούγεννα σηματοδοτούν την έναρξη του σημαντικότατου και κορυφαίου μουσικού του έργου. Ο πρώτος ύμνος που συνέθεσε είναι το πασίγνωστο «Η Παρθένος σήμερον τον Υπερούσιον τίτκτει…».

- **Γράφει ο Ηλίας Λιαμής, Σύμβουλος Ενότητας Πολιτισμού**

Ο Ρωμανός συνέθεσε τρεις πλήρεις ύμνους (κοντάκια) στη Γέννηση του Χριστού. από τους οποίους σπαράγματα μόνον σώζονται σήμερα στη λειτουργική χρήση. Με

τον πρώτο ύμνο, ο Ρωμανός κατεβάζει τον ουρανό στη γη. Αλλά δεν αγάλλεται μόνον η γη. Το μήνυμα της ανεκλάλητης χαράς φτάνει στον Άδη, ως σάλπισμα ελευθερίας «των απ΄ αιώνων κεκοιμημένων ψυχών». Αυτό είναι το θεματικό αντικείμενο του δευτέρου ύμνου, που, κατά την αρχαία τυπική διάταξη, είχε γραφεί για την επαύριον της Γεννήσεως, ημέρα κατά την οποίαν τιμάται ιδιαιτέρως η Θεοτόκος (η Σύναξις της Θεοτόκου).

Το κοντάκιο αυτό (προοίμιο και οίκοι) έχει ακροστιχίδα η οποία επιβεβαιώνει τον δημιουργό του («Του ταπεινού Ρωμανού»). Ο ύμνος αρχίζει με μία σκηνή γεμάτη τρυφερότητα: Η Παναγία η Άμπελος που βαστάζει στην αγκαλιά της «τον αγεώργητον βότρυν» ψιθυρίζει στο νεογέννητο βλαστάρι της τα λόγια της αιώνιας Μητέρας, αλλά και της Μητέρας του θεού:

«Συ καρπός μου, συ ζωή μου…

Του γαρ κόσμου βασιλεύω…

Ευφρανθήτέ μοι νυν

άμα και γη και ουρανός

τον γαρ ποιητήν υμών

βαστάζω εν χερσί.

Γηγενείς, αποθέσθε τα λυπηρά,

θεώμενοι την χαράν,

ην εβλάστησα εκ κόλπων αμιάντων…».

Τα τρυφερά λόγια και τα χάδια της Θεοτόκου ακούστηκαν ως τον Άδη. Τα άκουσε πρώτη η Εύα μέσα στον λήθαργό της σαν ελπιδοφόρο κελάηδημα «εαρινής χελιδόνος». Εκείνη, η πρόξενος της πρώτης αμαρτίας, ακούει τώρα πρώτη το μήνυμα της σωτηρίας και γεμάτη χαρά ξυπνά τον **Αδάμ**.

Εκείνος τινάζει από τα βλέφαρά του τον βαρύ ύπνο και τεντώνει το αυτί του για ν΄ ακούσει τον ύμνο της χαράς. Αλλά αντιλαμβάνεται ότι είναι τραγούδι γυναίκας, θυμάται το πρώτο πάθημά του και φοβάται μήπως εξυφαίνεται δεύτερη απάτη. Έτσι αρχίζει πάλι ένας ωραίος διάλογος ανάμεσα στον **Αδάμ** και την **Εύα**. Ο πρώτος δυσπιστεί, η δεύτερη, με την γυναικεία διαίσθησή της αντιλαμβάνεται τη σωτηρία που έρχεται, που «πνέει ως αύρα γλυκερά» και δροσίζει τον σκληρό καύσωνα της τιμωρίας. Κι όταν ο Αδάμ πείθεται, πέφτει γεμάτος δάκρυα στα

πόδια της Θεοτόκου, που είναι δικό του παιδί, και, εκπροσωπώντας ολόκληρο το ανθρώπινο γένος, παρακαλεί:

Ιδού ειμί προ ποδών σου,

παρθένε, μήτερ άμωμε,

και δι΄ εμού παν το γένος

τοις ίχνεσί σου πρόσκειται.

Μη παρίδης τους τέκοντας

επειδή τόκος ο σος αναγέννησε νυν

τους εν φθορά·

τον εν Άδη παλαιωθέντα με,

Αδάμ τον πρωτόπλαστον

οικτήρησον, θύγατερ,

τον πατέρα σου στένοντα..»

Ο ύμνος τελειώνει με την επίσκεψη της Θεοτόκου προς τον Αδάμ και την Εύα, για να τους αναγγείλει το μήνυμα της μεγάλης χαράς. Σταδιακά, ο υμνογράφος διευρύνει το πλαίσιο του ύμνου και δεν παραμένει προσηλωμένος αποκλειστικά στη **Γέννηση.** Το μυστήριο της Θείας Οικονομίας είναι ένα και η γέννηση είναι μόνον η αρχή. Ο πιστός δεν πρέπει να μείνει μόνον σε αυτή την αρχή. Πρέπει να μη λησμονεί τον έσχατο λόγο της Θείας ενανθρώπησης, που δεν είναι άλλο από τη σωτηρία δια της Σταυρού και της **Ανάστασης**.

Πηγή: pemptousia